MALTA

QORTI CIVILI (SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF RAYMOND C. PACE

Seduta tat-30 ta' Gunju, 2004

Citazzjoni Numru. 437/2002/1

Jacqueline Degiorgio nee' D'Amato

vs

Emanuel Degiorgio

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 16 ta' April 2002 fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti zzewgu fit-30 ta' April 1988 wara li kienu johorgu flimkien ftit aktar minn sena. Ic-certifikat taz-zwieg relattiv jgib in-numru ta' registrazzjoni 561/1988 (Dok. "A").

Illi fil-mument taz-zwieg l-attrici kienet tliet xhur tqila u hija kellha sbatax-il sena mentri l-konvenut kellu erba' u ghoxrin sena.

Illi l-imsemmi zwieg huwa null minhabba li l-konvenut ta l-kunsens tieghu biex jizzewweg u jifforma unjoni flimkien ma' l-attrici huwa xorta wahda baqa' jghix hajja ta' guvni u sserva biz-zwieg sempliciment biex ikun jista' jitlaq mid-dar tal-genituri tieghu.

Illi meta l-attrici kienet tilmenta mieghu dwar il-mod kif kien qieghed igib ruhu u l-hajja li kien qed jghix, kienet tispicca vittma tal-vjolenza min-naha tieghu tant illi dan wassal biex il-partijiet infirdu *de facto* f'Settembru 1992 u eventwalment sar kuntratt ta' separazzjoni personali fit-18 ta' Frar 1993 fl-atti tan-Nutar Pierre Falzon, Dokument "B".

Ili ghalhekk l-imsemmi zwieg huwa null a tenur ta' l-**artikolu 19 (1) (d) u (f) ta' l-Att Dwar iz-Zwieg (Kap. 255).**

Illi l-istess attrici talbet lil din l-Onorabbli Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi:-

1. Tiddikjara li l-imsemmi zwieg huwa null u bla effett ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi a tenur ta' l-**artikolu 19 (1) (d) u (f) ta' l-Att Dwar iz-Zwieg (Kap. 255);**

2. Tordna biex isiru l-annotazzjonijiet relattivi fuq l-Att Dwar iz-Zwieg li sar bejn il-kontendenti fit-30 t' April 1988 li jgib in-numru ta' registrazzjoni 561/1988.

Bl-ispejjez kontra l-konvenut, li minn issa huwa ngunt ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 *et seq.* tal-process;

Rat il-lista ta' xhieda u l-elenku ta' dokumenti esebiti a fol. 4 sa 6 tal-process.

Rat il-verbali tas-seduti tas-16 ta' Ottubru 2002 u tad-9 ta' Jannar 2003.

Rat in-noti ta’ l-attrici, wahda datata 27 ta’ Jannar 2003 fejn l-istess attrici esebiet l-affidavit taghha stess, u ohra tas-17 ta’ Frar 2003 fejn esebiet l-affidavits ta’ ommha Carmela D’Amato u ta’ ohtha Louise Farrugia.

Rat in-nota ta’ l-eccezzjonijiet tal-konvenut Emanuel Degiorgio datata 26 ta’ Frar 2003 a fol. 31 tal-process fejn eccepixxa li:-

(1) Illi z-zwieg ta’ bejn il-kontendenti huwa null imma ghar-ragunijiet differenti minn dawk moghtija mill-attrici.

(2) Illi z-zwieg ma rnexxiex ghaliex il-kunsens ta’ l-attrici kien difettuz peress li ghalkemm ghamlet cerimonja taz-zwieg mal-konvenut, fil-fatt kienet thobb lil huh u kien ghalhekk li sseparat lill-konvenut u marret tghix ma’ huh u li minnu ghandha zewg ulied.

Salvi eccezjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni tal-konvenut u l-lista’ tax-xhieda a fol. 32 *et seq.* tal-process;

Rat il-verbal tal-5 ta’ Marzu 2003.

Rat in-nota tal-konvenut datata 13 ta’ Mejju 2003 fejn esebixxa l-affidavit tieghu.

Rat il-verbal tal-15 ta’ Mejju 2003 fejn il-Qorti nnominat lil Dr. Josette Demicoli bhala Assistent Gudizzjarja u ordnatilha zzomm seduta wahda ghall-kontro-ezamijiet kollha relattivi.

Rat is-seduta quddiem l-Assistent Gudizzjarju Dr. Josette Demicoli datata 11 ta’ Gunju 2003 fejn fiha ma’ sar xejn.

Rat il-verbali tad-19 ta’ Gunju 2003; u tat-30 ta’ Ottubru 2003 fejn il-kawza thalliet ghas-sentenza ghat-30 ta’ Gunju 2004.

Rat ix-xhieda kollha prodotta.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(i) PRINCIPJI LEGALI.

Illi l-attrici fl-ewwel premessa taghha ssostni li l-kunsens tal-partijiet jew ta' xi parti kien vizzjat *ai termini* ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap. 255**. Dan l-artiklu jghid hekk:-

Art.19(1): *"B'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta' dan l-Att, iz-zwieg ikun null:-*

(d) *jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg."*

Illi ghar-rigward tal-istess **artikolu 19 (1) (d)** mill-provi migbura jirrizulta li l-kontendenti, qabel ma zzewgu ma kkunsidrawx bis-serjeta' l-valuri u l-principji tal-hajja mizzewga. Il-kuncett ta' diskrezzjoni ta' gudizzju *"supposes not only maturity of intellect but also a maturity of the will, that is an ability to take decisions responsibly. A person must possess a critical faculty and internal freedom of choice in order to contract validly."*

Illi nfatti l-awtur ***Bersini*** (**Il Diritto Canonico Matrimoniale [Torino, 1994]**) jispjega li :-

"Per dare un valido consenso, non e' sufficiente il grado di ragione col quale speculativamente uno sappia che cosa e' il matrimonio; e' necessaria la maturita' di giudizio capace di ponderare in concreto i doveri e i diritti che uno deve assumersi per tutta la vita. In altri termini, e' necessaria la discrezione non tanto per l'atto in se, al

monento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell'atto derivano. Una discrezione che impegni per il futuro.Ovviamente si richiede una ponderazione degli impegni sostanziali del matrimonio e non di tutto il suo valore etico, religioso, sociale, giuridico ed economico, altrimenti ben pochi sarebbero in grado di emettere un valido consenso. Ogni volta che i contraenti abbiano raggiunto l'eta' prescritta dal legislatore per poter contrarre matrimonio, si presume che essi siano in possesso della debita discrezione di giudizio; tale presunzione, tuttavia, ammette prove in contrario. Pertanto, qualora si possa dimostrare, per qualsiasi motivo, la capacita' intellettiva e volitiva sopra descritta sia gravamente alterata o addirittura mancante, si dovra' ritenere che il vincolo matrimoniale sia nullo per difetto di discrezione di giudizio".

Illi hu ghalhekk importanti li jkun hemm maturita' li tippermetti lill-persuna li tevalwa d-drittijiet u obbligi li ggib maghha l-hajja mizzewga, cjoe' li jkunu qed jaghtu u jircievu lil xulxin, permezz ta' unjoni guridika, *"in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring"* (***Viladrich, P.J.***, **"Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated"** [Montreal,1993],p.686).

Illi **artikolu 19 (1) (f)** ighid illi:-

"jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg".

Illi dan is-sub-artikolu wkoll gie diskuss u ezaminat fis-sentenza **"Nicolai Balzan vs Simone Cremona"** minn din il-Qorti kif presjeduta (Cit. Nru. 1019/98/RCP – deciza fid-9 ta' Marzu 2000) u a skans ta' repetizzjoni qed issir referenza ghall-principji hemm enuncjati. Illi *inoltre* fis-sentenza **"Theresa Taguri nee Spiteri vs Avukat Christopher Cilia et noe"** (Cit. Nru. 3130/96/NA – deciza fl-10 ta' Novembru 1999) gie ritenut illi:

“Fl-interpretazzjoni ta’ dan is-sub-inciz gie ritenut mill-Qorti taghna illi l-eskluzjoni pozittiva ma kellhiex necessarjament tirrizulta biss minn xi haga espressa direttament izda setghet tigi espressa bl-imgieba ta’ xi parti fil-perjodu mmedjatament qabel u wara li jkun inkiseb l-istess kunsens”.

Illi ta’ l-istess portata huma s-sentenzi **“Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro”** (P.A. (RCP) l-1 ta’ Frar 2001); **“Joseph Gabriel vs Dr. Georg Sapiano *nomine”*** (P.A. (RCP) 8 ta’ Novembru 2000); **“Carmen El Shimi gja’ Tanti vs Ibrahim Mohamed Mohamed Ibrahim El Shimi”** (P.A. (NA) 20 ta’ Gunju 2000); **“Mary Rose Abder Rahim vs Esam Abder Rahim”** (P.A. (NA) 31 ta’ Mejju 2000); u **“Ousama William Hfez Sadallah vs Doris Dalli”** (P.A. (RCP) 4 ta’ April 2000).

(ii) APPREZZAMENT TAL-PROVI.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta li l-partijiet zzewgu fit-30 ta’ April 1988 pero’ sa Settembru 1992 kienu gja’ separati fattwalment u b’kuntratt datat 18 ta’ Frar 1993 gew separati legalment.

Illi jirrizulta wkoll li meta l-partijiet iltaqghu l-attrici kellha biss sittax-il sena u l-konvenut tnejn u ghoxrin. L-attrici xtaqet tmur il-Kanada wara l-mewt ta’ missierha, izda nqabdet tqila u wara tliet xhur u nofs li harget tqila zzewget lill-konvenut. Minn hawn tirrakkonta kif il-konvenut, skond hi ma kien jaghmel xejn, anke spicca mix-xoghol. Jidher li minflok beda jghin lill-attrici hu l-konvenut, Mario, tant li dan mar jghix maghhom. Jirrizulta li l-istess attrici kellha relazzjoni ma’ din il-persuna fejn anke kellha tarbija minnu. Gie z-zmien li l-istess Mario kellu jitlaq mid-dar tal-partijiet anke fuq insistenza tal-konvenut, izda sussegwentement dan rega’ mar jghix mal-partijiet, fejn skond l-attrici l-istess Mario kien jipprovdi ghall-manteniment taghha u ta’ uliedha. L-ahwa (Mario u l-konvenut) regghu ggieldu u fit-22 ta’ Settembru 1992 l-attrici telqet mid-dar konjugali.

Illi l-konvenut min-naha tieghu jghid li huwa sar jaf li qabel ma l-attrici harget mieghu kienet harget ma’ dan huh Mario. Jghid li huwa dejjem mantna lil martu, izda jghid li l-mara u huh kellhom kunfidenza flimkien u fil-fatt telqitu bit-tfal b’kollox biex marret tghix ma’ dan huh. Jghid li l-mara qaltlu li dejjem habbet lil huh u mhux lilu.

Illi minn dan kollu jirrizulta li l-istess partijiet ma’ kellhomx l-anqas ideja ta’ l-elementi essenzjali taz-zwieg u lanqas qatt ma fittxew li jifhmu l-istess. Huma zzewgu biss ghaliex l-istess attrici nqabdet tqila mir-relazzjoni li kellha mal-konvenut. Fil-fatt sa ma harget tqila l-attrici kellha t-tir li ssiefer il-Kanada u kien biss minhabba din it-tqala li baqghet Malta u zzewget lill-konvenut. Il-konvenut min-naha l-ohra jidher li ma assuma qatt l-obbligazzjonijiet tieghu ta’ ragel mizzewweg jew ta’ missier ta’ l-istess minuri. Dan wassal li l-istess attrici qabdet relazzjoni ma’ huh l-attur meta dan kien beda joqghod maghhom, tant li llum l-istess attrici qed tghix ma’ din il-persuna u ghandha tfal minnu. Is-sitwazzjoni ilha hekk almenu ghal disa’ snin. Illi minn dan kollu jirrizulta li l-partijiet kellhom difett ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga u fuq l-elementi essenzjali taz-zwieg u ghalhekk il-kunsens taghhom kien vizzjat a bazi ta’ l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255.**

Illi apparti dan jidher li l-konvenut qatt ma kellu rispett lejn l-istess attrici, u dan mhux biss ghaliex dejjem baqa’ jghix hajja ta’ guvni, izda wkoll ghaliex kien jerfa’ idejh fuqha u certament li lanqas id-dinjita’ ta’ mara ma kien jirrispetta. Min-naha l-ohra l-attrici kellha relazzjoni adultera, u jirrizulta li r-relazzjoni ma’ din il-persuna qatt ma kienet eskluza mill-attrici u ghalhekk il-kunsens tal-partijiet kien ukoll vizzjat a bazi ta’ l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta’ Malta.**

Illi ghal dak li jirrigwarda l-**artikolu 19 (1) (f)** huwa relevanti dak li nghad fis-sentenza **“Sharon Lanzon mart Francis Attard vs Francis Attard”** (P.A.(NA) 15 ta’ Marzu 2000) u cjoe’ :-

"Il-kunsens taz-zewg persuni fir-rabta taz-zwieg jehtieg att volontarju li wiehed konxjament jinghaqad ma' persuna ohra bl-intenzjoni li jghix hajtu kollha ma' dik il-persuna u bejniethom jikkreja fejn jaghtu lilhom infushom lil xulxin.

Meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wahda mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja hu kapaci jaghti kunsens validu ghaz-zwieg, pero' bl-atti tieghu qabel u fil-bqija tal-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga … ... jew inkella fejn waqt il-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga … ..."

<u>III.   KONKLUZJONI.</u>

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenut in kwantu l-istess huma b'xi mod inkompatibbli ma' dak hawn deciz, **tilqa' t-talbiet attrici** b'dan illi-

1. Tiddikjara li l-imsemmi zwieg bejn il-partijiet tat-30 ta' April 1988 huwa null u bla effett ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi a tenur ta' l-**artikolu 19 (1) (d) u (f) ta' l-Att Dwar iz-Zwieg (Kap 255)** ghar-ragunijiet imputabbli liz-zewg partijiet.

2. Tordna biex isiru l-annotazzjonijiet relattivi fuq l-Att Dwar iz-Zwieg li sar bejn il-kontendenti fit-30 ta' April 1988 li jgib in-numru ta' registrazzjoni 561/1988.

Bl-ispejjez jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------